

LAGUTSKOTTETS BETÄNKANDE

Landskapslagstiftning om Ålands polismyndighet

1998-99

nr 13

FR nr 14

SAMMANFATTNING

Landskapsstyrelsens förslag

Landskapsstyrelsen föreslår att lagtinget antar en ny landskapslag om Ålands polismyndighet i vilken ingår bestämmelser om polisförvaltningen i landskapet. Myndighetens namn ändras från Ålands polisdistrikt till Ålands polismyndighet. Lagförslaget har karaktär av en ramlag som ger landskapsstyrelsen större befogenheter än tidigare att besluta om förvaltningens organisation.

Till framställningen ansluter sig sju övriga lagförslag i vilka ingår tekniska justeringar som föranleds av förslaget till ny landskapslag om Ålands polismyndighet.

Utskottets förslag

Utskottet tillstyrker förslaget till ny landskapslag om Ålands polismyndighet med vissa tekniska och språkliga ändringar. Utskottet anser vidare att utnämningssrätten vad gäller samtliga tjänster inom polisväsendet i princip bör ligga på landskapsstyrelsen och inte på polismästaren och föreslår att lagförslaget ändras i det avseendet.

UTSKOTTETS SYNPUNKTER

Allmän motivering

Utskottet konstaterar att det är motiverat att ersätta den gällande landskapslagen om polisförvaltningen från år 1981 med en mera tidsenlig lag. Den gällande lagen innehåller onödigt många detaljföreskrifter vilket försvårar en flexibel förvaltning. Vissa bestämmelser i lagen är dessutom föråldrade, bl.a. som följd av att en ny överenskommelseförordning om landskapets polisförvaltning utfärdats att gälla från och med den 1 januari 1999.

Förslaget till ny landskapslag om Ålands polismyndighet innebär inte några egentliga organisationsförändringar inom polismyndigheten. Den nuvarande organisationen är också enligt utskottets åsikt lämplig med tanke på landskapets förhållanden. Vad gäller polismyndighetens verksamhet vid sidan av det arbete som utgår från polishuset i Mariehamn delar utskottet landskapsstyrelsens åsikter om att service bör ges även på andra håll. Förslaget ger en grund för flexibla lösningar av olika slag. Utskottet konstaterar att

vissa organisatoriska förändringar kan behövas och nya samarbetsformer sökas i syfte att underlätta allmänhetens kontakter med polismyndigheten.

Utskottet finner förslaget till ny landskapslag om Ålands polismyndighet behövligt och ändamålsenligt och tillstyrker det med vissa ändringsförslag som närmare berörs i detaljmotiveringen. Bestämmelserna om polismyndighetens förvaltning föreslås något preciserade. Utskottet anser vidare att utnämningsrätten vid polismyndigheten i princip bör förbehållas landskapsstyrelsen som dock bör ha möjlighet att delegera vissa slag av utnämningar till polismyndighetens chef polismästaren.

Detaljmotivering

1. Landskapslag om Ålands polismyndighet

1 § Utskottet föreslår i förtydligande syfte att 2 mom. omformuleras. Enligt utskottets åsikt bör det, liksom i gällande lag, framgå av lagen att polismyndighetens verksamhet är uppdelad i tre avdelningar, en ordnings-, en brottnåls- och en kansliavdelning. Begreppet "centralkansli" som används i framställningen är enligt utskottets åsikt missvisande i och med att det leder tankarna till polismyndighetens kansliavdelning. Utskottet föreslår därför en omformulering som anger att polismyndighetens verksamhet bedrivs utgående dels från polishuset i Mariehamn, dels från mindre enheter utanför staden. Utskottet understryker vikten av att möjligheterna att betjäna allmänheten står i centrum då fortsatta organisationsförändringar diskuteras.

2 § Utskottet föreslår att paragrafen utgår som obehövlig. I 1 § 1 mom. anges att polismyndigheten är underställd landskapsstyrelsen vilket redan i sig anger att landskapsstyrelsen utövar den högsta ledningen och tillsynen över polisen.

2 § (3 §) Enligt framställningen skulle landskapsstyrelsen utnåmna endast polismästaren och överkommisarien, i båda fallen efter samtycke av landshövdingen. Alla övriga utnåmningsårenden skulle handhas av polismästaren. Utskottet anser att landskapsstyrelsen, liksom för närvarande, bör ha möjlighet att utöva ett större inflytande på anställningsfrågorna inom landskapets polis. Detta behov understryks av att någott annat förtroendevalt organ inte utövar någon beslutanderätt i fråga om polisens verksamhet. Utskottet anser dock att det genom landskapsförordning skall vara möjligt att delegera en del av utnåmningsrätten till polismästaren.

3 § Utskottet föreslår att 7 § 2 mom., som innehåller en definition av begreppet polisman, bryts ut till en separat 3 §.

4 § Utskottet anser att polismästaren bör ha erfarenhet av ledarskap och förvaltningsuppgifter, inte blott "förtrogenhet" med sådana uppgifter såsom landskapsstyrelsen föreslår.

6 § Utskottet föreslår att närmare bestämmelser om beviljande av tjänstledighet ges i landskapsförordning, exempelvis om hur lång tjänstledighet som kan beviljas av polismästaren och i vilka fall tjänstledigheten borde beviljas av landskapsstyrelsen.

7 § Lagförslagets 2 mom. innehåller en allmän definition av begreppet "polisman" som enligt utskottets mening inte hör samman med paragrafens övriga innehåll, varför momentet som framgår ovan föreslås överfört till en särskild 3 §.

9 § Ändringsförslagen i 1 och 2 mom. är av språklig natur.

3 mom. föreslås utgå eftersom i sak samma innehåll ingår i den föreslagna nya 3 §.

11 § Utskottet konstaterar att landskapsstyrelsen på flera ställen i framställningen föreslår att angelägenheter av olika slag kan regleras närmare i landskapsförordning. Enligt utskottets åsikt finns det också behov av en allmän förordningsfullmakt för landskapsstyrelsen, varför utskottet föreslår ett nytt 1 mom. av denna innebörd.

13 § Utskottet önskar förtydliga 3 mom. så att det av lagtexten klart framgår att inte bara de befintliga tjänsterna överförs från Ålands polisdistrikt till Ålands polismyndighet utan att de anställda vid distriktet överflyttas till motsvarande anställningsförhållanden vid Ålands polismyndighet med bibehållande av sina förmåner.

3. *Landskapslag om ändring av 2 § landskapslagen om tjänstekollektivavtal*
4. *Landskapslag om ändring av landskapslagen om offentliga nöjestillställningar*
5. *Landskapslag om ändring av landskapslagen om ersättande av skador, förorsakade av hjorddjur*
6. *Landskapslag om ändring av landskapslagen om parkeringsbot*
7. *Landskapslag om ändring av 16 § landskapslagen om yrkesmässig trafik*

Eftersom polismyndighetens chef enligt det första lagförslaget skall benämnas polismästare anser utskottet att samma benämning bör användas även i de övriga landskapslagar som nu föreslås ändrade.

ÄRENDETS BEHANDLING

Lagtinget inbegärde den 7 april 1999 lagutskottets yttrande över framställningen.

Utskottet har i ärendet hört lantrådet Roger Jansson och polismästaren Björn Andersson.

I ärendets avgörande behandling deltog ordföranden Wickström-Johansson, vice ordföranden Jansson, ledamöterna Sirén och Söderholm samt ersättaren Sune Eriksson.

UTSKOTTETS FÖRSLAG

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet

att lagtinget antar de i framställningen ingående andra och åttonde lagförslagen oförändrade samt

att lagtinget antar de i framställningen ingående första, tredje, fjärde, femte, sjätte och sjunde lagförslagen i följande lydelse:

1. **LANDSKAPSLAG**
om Ålands polismyndighet

(Ingressen lika som i framställningen).

1 §

Förvaltning

(1 mom. lika som i framställningen).

Polismyndighetens verksamhet bedrivs inom en ordnings-, en brottmåls- och en kansliavdelning. För verksamheten finns tre enheter, en i Mariehamn, en på landsbygden samt en i skärgården. Dessutom kan (uteslutning) kansliservice utanför enheterna ordnas i den omfattning landskapsstyrelsen beslutar.

(3 mom. lika som i framställningen).

2 §

(Uteslutes)

2 § (3 §)

Personal

Ålands polismyndighets chef (*uteslutning*) benämns polismästare.

(2 och 3 mom. lika som i framställningen).

Polismästaren och överkommisarien utnämns av landskapsstyrelsen efter samtycke av landshövdingen. Övriga (*uteslutning*) tjänstemän och personal i privaträttsligt anställningsförhållande utnämns eller anställs av *landskapsstyrelsen*. *Sistnämnda uppgift*

kan dock helt eller delvis i landskapsförordning delegeras till polismästaren.

3 §

Polisman

Med polisman avses i denna lag polismästaren, överkommisariern och kommissarierna, vilka utgör polisbefälet, samt övriga i landskapsförordning angivna polisunderbefäl och -manskap.

4 §

Behörighetskrav

Behörighetskrav för tjänsten som polismästare är vid juridisk fakultet vid universitet eller därmed jämförbar högskola, som är erkänd av nationell utbildningsmyndighet, avlagd examen som motsvarar minst fyra års heltidsstudier samt *erfarenhet av ledarskap och förvaltningsuppgifter*.

(2 och 3 mom. lika som i framställningen).

Vad som i denna lag och med stöd av denna lag utfärdade bestämmelser föreskrivs om behörighetskraven för tjänst skall i tillämpliga delar iaktas även i fråga om tillfälliga tjänstemän och personal i privaträttsligt anställningsförhållande.

5 §

Polisdelegationen

(Lika som i framställningen).

6 §

Tjänstledighet

(1 mom. lika som i framställningen).

Tjänstledighet för den övriga personalen vid polismyndigheten beviljas av landskapsstyrelsen till den del inte uppgiften helt eller delvis i landskapsförordning delegeras till polismästaren.

7 §

Uniform och beväpning

(1 mom. lika som i framställningen).

(2 mom. uteslutes)

(3 mom. lika som i framställningen).

8 §

Tjänstemärke

(Lika som i framställningen).

9 §

Avgångsålder

Överkommissarierna och kommissarierna är skyldiga att avgå från sin tjänst när de fyller 63 år.

Polisman som hör till underbefälet *eller* manskapet är *skyldig* att avgå från sin tjänst när *han eller hon* fyller 60 år.

(3 mom. *utesluts*).

10 §

Varning

Polismästaren har rätt att med varning bestraffa *en* underlydande tjänsteman. Härvid skall bestämmelserna i tjänstemannalagen för landskapet Åland (61/87) iakttas i tillämpliga delar.

(2 mom. lika som i framställningen).

11 §

Fullmactsbestämmelse

Närmare bestämmelser om verkställighet och tillämpning av denna lag utfärdas genom landskapsförordning.

(2 och 3 mom. lika som framställningens 1 och 2 mom.).

12 §

Besvär

(1 mom. lika som i framställningen).

Beslut som polismyndigheten fattat med stöd av denna lag *får*, i fråga om förvaltningsangelägenheter som hör till landskapets behörighet, (*uteslutning*) överklagas hos Ålands förvaltningsdomstol.

Beslut som polismyndigheten fattat med stöd av denna lag *får*, i fråga om förvaltningsangelägenheter som hör till rikets behörighet men som genom en överenskommelseförordning överförts till polismyndigheten, (*uteslutning*) överklagas hos landskapsstyrelsen.

13 §

Ikraftträdande

(1 och 2 mom. lika som i framställningen).

De tjänster som vid denna lags ikraftträdande finns (*uteslutning*) inom Ålands polisdistrikt överförs vid ikraftträdandet till Ålands polismyndighet. *Den som är anställd vid polismyndigheten inom Ålands polisdistrikt överflyttas vid ikraftträdandet till motsvarande anställningsförhållande vid Ålands polismyndighet med bibehållande av sina tidigare rättigheter och skyldigheter.*

---

3. **LANDSKAPSLAG**
om ändring av 2 § landskapslagen om tjänstekollektivavtal

(Ingressen lika som i framställningen).

2 §

Det ankommer på cheferna för kansli-, finans- samt utbildnings- och kulturavdelningen vid landskapsstyrelsens allmänna förvaltning, på de övriga tjänstemän vid den allmänna förvaltningen som landskapsstyrelsen utser samt på *polismästaren* vid Ålands polismyndighet och förvaltningschefen vid Ålands hälso- och sjukvård att företräda landskapsstyrelsen vid förhandlingarna enligt denna lag och när arbetsstrid uppstår samt att i övrigt verka som företrädare för arbetsgivaren. Om justeringen av avlöningen för de tjänster som avses i detta moment samt om arvoden för deras innehavare beslutar landskapsstyrelsen.

(Ikraftträdelsebestämmelsen lika som i framställningen).

-----

4. **LANDSKAPSLAG**
om ändring av landskapslagen om offentliga nöjeställningar

I enlighet med lagtingets beslut
upphävs 7 § 3 mom. landskapslagen den 25 juli 1969 om nöjeställningar (28/69)
samt
ändras inledningsatsen till 6 § samt 7 § 2 mom., 10 § 1 mom., 15 § 3 mom. och 25 § 3 mom. som följer:

6 §

Om följande offentliga nöjeställningar skall anmälan göras till *polismästaren* vid Ålands polismyndighet:

-----

7 §

Tillstånd för anordnande av offentlig nöjeställning beviljas av *polismästaren*.

Genom ett och samma beslut får tillstånd för högst ett kalenderår åt gången beviljas för flera offentliga nöjeställningar, som har samma eller likartat program. Angående beviljande av tillstånd till offentliga biografföreställningar är särskilt föreskrivet.

-----

10 §

Angående anmälan gäller i tillämpliga delar vad i 7 och 8 §§ är föreskrivet om sökande av tillstånd. *Polismästaren* får godkänna även en muntlig anmälan.

-----

15 §

För nöjeställning tillsatt ordningsman skall vid utförandet av sitt uppdrag om vänstra armen bära ett vitt, tio centimeter brett band, på vilket med svarta tydligt synliga bokstäver står ordet "Ordningsman". För viss tid eller tillsvidare godkänd ordningsman skall vid utförandet av sitt uppdrag dessutom medföra ett ordningsmannakort, som av *polismästaren* utskrivits på av landskapsstyrelsen fastställd blankett.

-----

25 §

Polismästaren och brandchefen har i fråga om sina tjänsteområden fritt tillträde till offentliga nöjeställningar.

(Ikraftträdelsebestämmelsen lika som i framställningen).

5. **LANDSKAPSLAG**
om ändring av landskapslagen om ersättande av skador,
förorsakade av hjortdjur

(Ingressen lika som i framställningen).

12 §

Gäller skadeanmälan husdjur, skall *polismästaren* vid Ålands polismyndighet så snart som möjligt föranstalta syn jämte undersökning i terrängen samt förhör. Synen förrättas av

polismästaren eller av den polisman som därtill förordnats i närvaro av den värderingsman som eventuellt utsetts av sökanden.

-----

14 §

Beräknas beloppet av kostnaderna för reparationer av motorfordonet överstiga 1.000 mark eller finner *polismästaren* annars skäl föreligga, skall före reparationen på sökandens initiativ verkställas granskning, som förrättas av trafikinspektören, bilbesiktningsman eller av trafikförsäkringsföreningen godkänd bilskadeinspektör. Vid granskningen skall uppgöras kostnadsberäkning för reparationen enligt de bedömningsgrunder som trafikförsäkringsbolagen tillämpar vid kostnadsberäkningar rörande bilskador. Samtidigt skall i kostnadsberäkningen antecknas, på vilket sätt reparation utföres ändamålsenligt.

-----

15 §

Sedan skadorna blivit reparerade skall sökanden inlämna i 3 § avsedd anmälan till *polismästaren*. Till anmälan skall fogas detaljerad räkning över reparationskostnaderna jämte utredning om betalningen. Har i 14 § avsedd granskning verkställts, skall den därvid uppgjorda kostnadsberäkningen jämte kvitterad räkning däröver fogas till anmälan.

Polismästaren skall till handlingarna foga i 13 § avsett polisundersökningsprotokoll och omedelbart till landskapsstyrelsen översända handlingarna jämte eget utlåtande och förslag till bidrag.

(Ikraftträdelsebestämmelsen lika som i framställningen).

-----

6. **LANDSKAPSLAG**
om ändring av landskapslagen om parkeringsbot

(Ingressen lika som i framställningen).

1a §

Landskapsstyrelsen kan på de särskilda villkor som landskapsstyrelsen vid behov uppställer på framställning av *en* kommuns fullmäktige eller med deras samtycke och efter att ha inhämtat utlåtande av *polismästaren* vid Ålands polismyndighet förordna att kommunen jämte polismyndigheten skall omhänderha övervakningen av efterlevnaden av förbuden och begränsningarna beträffande stannande och parkering samt föreläggandet av

parkeringsbot. Landskapsstyrelsen kan återkalla förordnandet eller ändra däri uppställda villkor då skäl därtill föreligger.

2 §

Ledningen av och tillsynen över iakttagandet av förbuden och begränsningarna beträffande stannande och parkering i landskapet åligger *polismästaren* vid Ålands polismyndighet (parkeringsövervakare). Landskapsstyrelsen får dock bestämma, att annan tjänsteman vid polismyndigheten i stället för *polismästaren* skall vara parkeringsövervakare i en kommun.

Kommunal parkeringsövervakare står i frågor angående övervakningens allmänna uppläggning under ledning och tillsyn av *polismästaren* vid Ålands polismyndighet.
-----

15 §

Felparkerat fordon kan genom försorg av *polismästaren* eller annan till parkeringsövervakare förordnad tjänsteman eller i enlighet med deras anvisningar av polisman flyttas till annat ställe. Flyttat fordon skall, om det lämpligen kan ske, placeras så nära det ursprungliga parkeringsstället, att det är lätt att finna (närflyttning) eller i annat fall på annat lämpligt ställe inom kommunen (fjärrflyttning).

(Ikraftträdelsebestämmelsen lika som i framställningen).

7.

LANDSKAPSLAG
om ändring av 16 § landskapslagen
om yrkesmässig trafik

(Ingressen lika som i framställningen).

16 §

Interimistiskt linjetrafiktillstånd.

Polismästaren vid Ålands polismyndighet får då tillfällig offentlig nöjestillställning eller annat dylikt evenemang anordnas bevilja idkare av busstrafik interimistiskt tillstånd att befordra personer till platsen för nöjestillställningen och därifrån om dylika transporter på

ett ändamålsenligt sätt inte kan utföras inom ramen för den normala linjetrafiken. I sådan trafik skall fastställd linjetaxa följas.

(Ikraftträdelsebestämmelsen lika som i framställningen).

Mariehamn den 29 april 1999

Ordförande

Lotta Wickström-Johansson

Sekreterare

Lars Ingmar Johansson

